

Teknoloji Destekli Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerinin Öğrenci Başarısı ve Kalıcılığına Etkisi

Bilal YORULMAZ, Uzm.

Atıf/– Yorulmaz, B. (2005). Teknoloji destekli din kültürü ve ahlak bilgisi derslerinin öğrenci başarısı ve kalıcılığına etkisi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 3 (10), 111-136. © Değerler Eğitimi Merkezi

Özet– Son yıllarda teknoloji hayatın her alanında kullanıldığı gibi eğitimde de kullanılmaya başlanmış ve verimli sonuçlar alınmıştır. Öğretim teknolojileri ile işlenen bir din kültürü ve ahlak bilgisi dersi hem kalıcılık hem de verimlilik bakımından geleneksel yöntemlerden çok daha iyi sonuçlar vermektedir. Bu düşüncelerden hareketle İstanbul ili, Ümraniye ilçesi, Hatice-Mehmet Ekşioğlu İlköğretim Okulu yedinci sınıf öğrencileri ile bir çalışma yapılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre öğretim teknolojileri ve materyaller yardımıyla işlenen din kültürü ve ahlak bilgisi dersinin daha verimli ve kalıcı olduğu ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler– Bilgisayar Destekli Eğitim, Din Eğitimi, Materyal Geliştirme.

Giriş

Bütün milletlerin eğitim tarihindeki uygulamalarına bakıldığında eğitim amaçlarına ulaşmalarında fert ve toplum ihtiyaçları yanında, kültürel mirasın yetismekte olan nesillere kazandırılmasına büyük ölçüde önem verdikleri görülmektedir. Kültürel hayatı belirleyen başlıca manevi değerler; temel inançlar, ahlaki değer yargıları, örfler ve âdetlerdir. Çağdaş eğitim anlayışına göre, eğitim üzerinde etkisini gösteren temel inançlar arasında dinden daha kuvvetli olanı yoktur (Ayhan, 1999).

Okul öğrencilere dinin getirdiği dünya görüşünün temel ilkelerini tanıtmak, onlara gerçeğin dinî açıdan nasıl yorumlandığı konusunda bilgi vermek durumundadır. Okul din ile ilgili sorular yokmuş gibi davranamaz. Din ile ilgili soruları kendiliğinden veya başka branşlar yoluyla da cevaplandıramaz. Toplum politikası açısından din kültürü ve ahlak bilgisi dersi, okulda, dinin toplum içinde sahip olduğu yere uygun bir biçimde temsil edilmek durumundadır (Bilgin, 1998).

Milli eğitimimizin temel amaçlarına baktığımız zaman yetiştirilmek istenilen insan tipine ulaşmada din kültürü ve ahlak bilgisi dersinin sağlayacağı büyük katkıyı görebiliriz (Doğan & Tosun, 2003). Toplum için vazgeçilmez bir konuma sahip olan dinin öğretiminde en etkili yöntemlerin kullanılması gerekmektedir. Ancak bu sayede toplumun arzu ettiği nesiller yetiştirilebilir.

Din öğretiminde günümüze kadar en yaygın olarak takrir (sözel anlatım) yöntemi kullanılmıştır. Bu durum günümüzde de devam etmektedir. Takrir yöntemi zamandan tasarruf sağlar ve öğretim programlarının kısa sürede işlenmesine imkân verir. Öğrencilerin yalnız başına anlayamayacakları soyut kavramlar, kompleks problemler bu yöntemle kısa sürede ve kolayca açıklanabilir (Bayraktar, 1997; Küçükahmet, 2001). Fakat takrir yönteminde genellikle pasif kalan öğrenci, bir dinleyici gibidir. Bu durumda öğrenci fiilen derse iştirak etmediğinden sıkıcı bir durum ortaya çıkmakta, bu hâl bazı disiplinsizliklere yol açmaktadır. Öğrenci derste daha çok hareketsiz oturmaya ve dinlemeye mecbur kaldığından derse ilgisi azalır. Öğrenci aktif olarak derse katılmadığı için yüksek seviyede bir öğrenme olmaz (Bayraktar, 1997).

Çocuğun din kültürü ve ahlak bilgisi dersindeki başarısı sadece çevresel faktörlere bağlı değildir. Sınıf içerisindeki çalışmalar da çok önemli bir role sahiptir. Bu nedenle din kültürü ve ahlak bilgisi dersleri ilgi çekici, zevkli, öğrenciyi pasiflikten kurtaracak bir şekilde işlenmelidir.

Yirmi birinci yüzyıla girdiğimiz bir dönemde artık eğitim ve öğretim faaliyetlerinin içinde teknolojinin imkânlarından yararlanma bir gereklilik olmuştur. Eğitim ve öğretim faaliyetlerinin teknolojinin olanakları ile desteklenmesi eğitim kalitesini ve niteliğini, bunun sonucunda da beklenen amaçlara ulaşmadaki başarıyı artırır (Şimşek, 2000).

Eğitimde Teknoloji Kullanımı

İnsanların daha çağdaş bir ortamda yaşama beklentisi, teknolojiadaki hızlı gelişmeyi de beraberinde getirmiştir. Bu gelişim süresince kısaca kültürleme ve kültürlenme süreci olarak tanımlanan eğitim lokomotif görevini üstlenmiştir. Eğitim sürecinin bir ürünü olarak değerlendirilebilecek teknolojik gelişim aynı zamanda eğitim sürecinin de yapısını değiştirmiş, eğitim anlayışına farklı bir bakış açısı getirmiştir (Göktaş & Bangir, 1999).

Sınıf içi teknolojilerin en popüler ve üzerinde en fazla durulana şüphesiz bilgisayarlardır. Bilgisayar destekli öğretim (BDÖ) konusunda tüm dünyada ve Türkiye’de programlar, projeler yürütülmektedir. Eğitimde bilgisayar kullanı-

mının bilgiye ulaşım ve bilgilerin iletimi konusunda büyük kolaylıklar sağlayacağı kesindir. Bununla birlikte yüzyıllardır uygulanan öğretmen-öğrenci modeli üzerinde çok fazla bir değişiklik yapmayacağı da kesindir. Bu konuda üzerinde önemle durulması gereken husus bilgisayarların bilgiye erişimi ve bilginin kullanımını çok kolaylaştıracağı, fakat etkili kullanım için iyi yetişmiş eğitimcilerin de olması gerektiğidir. Dolayısıyla bu sistemin etkili bir biçimde kullanımı, ancak bilgili, teknolojiyi kullanma konusunda iyi yetiştirilmiş eğitimcilerin yol gösterici rolünü oynadığı eğitim-öğretim ortamlarının oluşturulmasıyla mümkün olabilecektir (Özden, Çağıltay & Çağıltay, 2001).

Bugün bilgisayar destekli eğitim hemen hemen bütün ders alanlarında gerçekleştirilmektedir. Zira bilgisayar destekli eğitimin hitap ettiği belirli bir disiplin alanı yoktur. Bilgisayar destekli eğitimin tek bir yöntem içermemesi, geleneksel sınıf öğretiminden farklı olarak öğretimde bireyselleştirmeyi vurgulaması, bilgisayarın dersin bütün aşamalarında (motivasyon, bilgiyi sunma, öğrenciyi yönlendirme, değerlendirme) kullanılabilmesi, birçok aracı bünyesinde bulunduran bir cihaz olması ve bilgi çağı toplumunda bireyin hızlı bilgi akışı ihtiyacına cevap verebilmesi gibi olanakları bu teknoloji ürününün eğitim alanında da cazip kılmaktadır (İnan, 1997).

Bilgisayarlar, başlangıçta okul programlarında bilgisayar öğretimi adı altında yer almış, ilerleyen yıllarda öğretim yöntemi ve eğitime yardımcı araç olarak önem kazanmıştır. Son yıllarda ise bilgisayar destekli eğitim uygulamaları eğitim-öğretim faaliyetleri içinde yer almıştır (Demirel, 1998).

Öğrenciler genelde öğretmenlerin dikkatiyle bağlantılı olan değerli ders zamanını boşa harcamakta yahut araştırma vakitlerini belirli konu ve bilgi tipleri üzerinde sınırlı kitap ve araştırma malzemeleri ile gereksizce sarf etmektedirler. Ancak sınıf içine giren teknolojik araçlar gitgide kolay kullanımlı olarak dizayn edilmekte ve geniş bilgi yığınlarına yüksek hızda ulaşma kolaylığı tanımaktadır. Böylece öğrenciler kendi gelişim basamaklarını takip edebilmekte, gelişim yönünü ve aldığı bilgi miktarını bilmekte ve böylelikle yavaş öğrenenler için CD-ROM gibi multimedya araçlarının kavram ve öğrenme yeteneğini geliştirme konusunda esnekliği ortaya çıkmaktadır (Bruntlett, 1999).

Derslerde etkili yöntem ve araç gereçlerin kullanılmaması büyük bir sorundur. Birçok derste teknolojik imkânlardan yararlanıldığı hâlde din kültürü ve ahlak bilgisi dersinde yaygın olarak geleneksel yöntemler kullanılmaktadır. Maddi kazanca imkân vermesi sayesinde Türkçe, matematik, fen bilgisi gibi dersler için birçok yazılım ve materyal hazırlanmıştır. Fakat din kültürü ve ahlak bilgisi dersi için hazırlanan materyaller ihtiyaca cevap vermeye-

cek kadar azdır. Dolayısıyla din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenleri kendi materyallerini kendileri üretmek ve meslektaşlarıyla paylaşmak durumundadırlar. Din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenleri gelişen dünyada teknolojiye yabancı kalmamalı, en azından kendi materyallerini hazırlayabilecek düzeyde bilgiye sahip olmalı ve gelişmeleri takip etmelidirler.

Öğrenciler anladıkları ve başarılı oldukları dersleri daha çok severler. Öğrencinin başarısı da etkin bir şekilde materyal kullanımıyla mümkündür. O hâlde öğretmen dersini sevdirmeli ve onu eğlenceli bir biçimde sunmasını bilmelidir. Öğrenciler tepegöz sunumlarıyla, slayt gösterileriyle, filmlerle süslenmiş bir din kültürü ve ahlak bilgisi dersini daha çok sevecekler ve sevdikleri bu dersi daha büyük bir iştiyakla öğreneceklerdir.

Din kültürü ve ahlak bilgisi dersine ait pek çok konu ancak öğretim teknolojileri ve materyallerle desteklendiği zaman hakkıyla işlenmiş ve dersten yüksek verim elde edilmiş olur. Mesela *hac* ibadeti ile ilgili şekil, mekân ve uygulamalar sözel olarak ancak bir dereceye kadar anlatılabilir. Ama belgeseller, powerpoint sunuları, tepegözler, çalışma kâğıtları ve oyunlar vasıtasıyla işlenirse çok büyük bir başarı elde edilebilir. Öğrencileri hacca götüremeyiz, ama öğretim materyalleriyle hac ibadetinin yerine getirildiği kutsal mekânları sınıfa getirebiliriz.

Diğer ülkelerde din eğitiminde kullanılmak üzere pek çok materyal üretilmişken ülkemizde öğretim teknolojisi ve materyallerin din eğitimine uygulanması üzerine yeterince araştırma yapılmamıştır. Çalışmamız, bu ihtiyaçtan hareketle yapılmıştır. Araştırmadaki problemlerden bazıları şunlardır: Öğretim teknolojileri ve materyaller din öğretiminde verimi nasıl etkilemektedir? Öğretim teknolojileri ve materyallerin din kültürü ve ahlak bilgisi dersinde öğrenilen bilgilerin kalıcılığına etkisi ne kadardır?

Amaçlar

Yapılan bu araştırmada aşağıdaki soruların cevapları aranmıştır.

1. Öğrencilerin din kültürü ve ahlak bilgisi dersindeki başarısı yaş, cinsiyet, anne baba mesleği, anne baba eğitim durumu gibi değişkenlere bağlı olarak farklılaşmakta mıdır?
2. Öğretim teknolojileri ve materyallerin söz konusu değişkenlerle birlikte düşünüldüğünde öğrenci başarısına etkisi nedir?
3. Kontrol ve deney gruplarının ön test ve son test sonuçlarında farklılaşma var mıdır?

4. Öğretim teknolojilerinin kullanılması kalıcılığı etkilemekte midir?
5. Öğretim teknolojileri ve materyal yardımıyla işlenen din kültürü ve ahlak bilgisi dersleri daha verimli bir öğretim sağlamakta mıdır?

Önem

Yapılan bu araştırma;

1. Eğitim öğretim programı geliştiren uzmanların araştırma sonuçlarından yararlanabilmesi,
2. Ailelerin sosyoekonomik ve sosyokültürel koşulları göz önünde bulundurularak bu faktörlerin din öğretimine etkisinin ortaya konulması, bu etkilerin ortadan kaldırılabilmesi veya en aza indirilmesi konusunda yapılacak çalışmalara yol göstermesi,
3. Hayatın her alanında kullanılan teknolojinin öğretmen ve öğrenciler tarafından eğitim, öğretim çalışmalarında kullanımına önem verilmesinin sağlanması,
4. Bundan sonra yapılacak öğretim teknolojisi ve materyal destekli eğitim araştırmalarına ışık tutması,
5. İlköğretim kurumlarının imkânlar dâhilinde öğretim teknolojileri destekli eğitimi benimsemelerinin sağlanması açısından önemlidir.

Araştırma Modeli

Araştırma, öğretim teknolojileri ve materyal destekli öğretim ile geleneksel öğretim yöntemlerinin din kültürü ve ahlak bilgisi dersinin öğretiminde kullanılmasının etkililiğini karşılaştırarak ortaya koyması amacıyla deneme modeline uygunluk göstermektedir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2004-2005 öğretim yılında İstanbul ilindeki ilköğretim okullarında eğitim gören yedinci sınıf öğrencileri oluşturmaktadır.

Araştırmanın evrenini temsil edebilecek örneklem Ümraniye ilçesindeki Hatice-Mehmet Ekşioğlu İlköğretim Okulundan random usulü ile seçilen 7/B, 7/C, 7/E, 7/F sınıfı öğrencileridir. Bu sınıflardan sabahçı 7/B sınıfı ile öğlenci 7/E sınıfı deney grubunu, sabahçı 7/F sınıfı ile öğlenci 7/C sınıfı kontrol grubunu oluşturmaktadır.

Verilerin Toplanması

Araştırmada ilk olarak ilköğretim yedinci sınıf öğrencilerinin demografik özelliklerini belirleme amaçlı bir anket uygulanmıştır. Anket geliştirilirken uzman görüşüne başvurulmuştur.

Örnek işlenişi yapılan hac ünitesi ile ilgili öğrencilerin ön bilgilerini tespit etmek amacıyla bir bilgi testi hazırlanmış ve gruplara hiçbir konu anlatılmadan önce uygulanmıştır.

Yukarıdaki aşamalardan sonra 4 hafta süreyle Hac ünitesi deney grubunda öğretim teknolojileri ve öğretim materyalleri kullanılarak işlenmiş, kontrol grubunda ise geleneksel yöntemler (sözel anlatım, soru cevap) kullanılmıştır.

Konuların işlenişi bitir bitmez yöntemlerin etkililiğini karşılaştırmak üzere son test uygulanmıştır. Son testten 5 hafta sonra ise yöntemlerin kalıcılığa etkisini tespit etmek amacı ile kalıcılık testi öğrencilere haber verilmeden uygulanmıştır.

Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın amaçları doğrultusunda t-testi ve varyans analizlerinden faydalanılarak çeşitli bulgulara ulaşılmıştır. Bulgularla ilgili yorumlar tablonun altında yapılmıştır. Elde edilen bulgular ve yorumlar aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 1

Deney ve kontrol grubunun ön teste göre t-testi sonuçları

	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	t	sd	p
Ön Test	Deney Grubu	67	11.00	4.871	-2.938	132	.01
	Kontrol Grubu	67	13.16	3.553	-2.938	120.736	.01

Yöntem uygulaması sonucu, birtakım farklılaşmaların beklendiği bu araştırmada kontrol altında tutulan değişkenlerden birisi de öğrencilerin konu alanındaki ön bilgi ve becerileridir. Öğrencilerin ön bilgilerinin bilinmesi elde edilen başarıyı daha iyi bir şekilde gözler önüne serecektir. Bu araştırmada oluşturulan kontrol grubu ön bilgi bakımından deney grubuna göre 0.1 düzeyinde anlamlı bir biçimde üstündür. Dolayısıyla sonraki testlerde elde edilen sonuçlar bilgisayar destekli eğitime bağlanabilecektir.

Tablo 2

Deney ve kontrol grubunun son test ve kalıcılık testiine göre t-testi sonuçları

	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	t	sd	p
Son Test	Deney Grubu	67	29.81	6.856	11.285	132	.01
	Kontrol Grubu	67	17.64	5.553	11.285	126.542	.01
Kalıcılık Testi	Deney Grubu	67	27.51	6.239	11.254	132	.01
	Kontrol Grubu	67	16.19	5.366	11.254	129.113	.01

Deney ve kontrol gruplarının son test ve kalıcılık testleri arasında .01 düzeyinde anlamlı bir farklılaşma saptanmıştır. Ön test sonucunda kontrol grubu .01 düzeyinde daha başarılı olmasına rağmen yapılan uygulamalar sonucunda deney grubu bu farkı kapatmış ve son test ile kalıcılık testinde .01 düzeyinde daha başarılı olmuştur. Bu durum öğretim teknolojileri ile anlatımın daha etkili bir yöntem olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 3*Deney grubunun ön test, son test ve kalıcılık testlerindeki başarı durumu*

	N	$\bar{x}$	ss	t	sd	p
Ön Test	67	11.00	4.871	-21.490	66	.01
Son Test	67	29.81	6.856			
Son Test	67	29.81	6.856	4.056	66	.01
Kalıcılık Testi	67	27.51	6.239			
Ön Test	67	11.00	4.871	-19.391	66	.01
Kalıcılık Testi	67	27.51	6.239			

Deney grubunun ön test-son test, son test-kalıcılık testi ve ön test-kalıcılık testi sonuçları arasında .01 düzeyinde anlamlı bir farklılaşma saptanmıştır. Bütün testlerde toplam 37 soru sorulmuştur. Deney grubu ön testte ortalama olarak 11 soruya doğru cevap vermiştir. Son testte ise grubun ortalaması 29.81'e yükselmiştir. 5 hafta sonra yapılan kalıcılık testinde ise ortalama 27.51 olarak hesaplanmıştır. Yani deney grubunun ortalaması % 7,7 azalmıştır. Deney grubunun son test ile kalıcılık testinde aldığı yüksek puanlar öğretim teknolojileri ile yapılan eğitimin başarılı olduğunu göstermektedir.

Tablo 4*Kontrol grubunun ön test, son test ve kalıcılık testlerindeki başarı durumu*

	N	$\bar{x}$	ss	t	sd	p
Ön Test	67	13.16	3.553	-6.936	66	.01
Son Test	67	17.64	5.553			
Son Test	67	17.64	5.553	3.557	66	.01
Kalıcılık Testi	67	16.19	5.366			
Ön Test	67	13.16	3.553	-5.213	66	.01
Kalıcılık Testi	67	16.19	5.366			

Kontrol grubunun ön test-son test, son test-kalıcılık testi ve ön test-kalıcılık testi sonuçları arasında .01 düzeyinde anlamlı bir farklılaşma saptanmıştır. Kontrol grubunda da anlamlı bir farklılaşmanın olması sözel anlatım yönteminde de belirli bir başarının yakalanabilmesinden kaynaklanmış olabilir. Ama doğru cevap sayılarına baktığımız zaman deney grubu ile kıyaslanamayacak kadar düşük olduğunu görürüz. Kontrol grubu ön testte 13.16 ortalama sahiptir. Bu ortalama deney grubundan 2.16 net daha fazladır. Son testte ortalama 17.64'e

çıkması, kalıcılık testinde ise 16.19'a düşmüştür. Yani kontrol grubunun ortalaması % 8,2 azalmıştır. Bu durum geleneksel yöntemlerle işlenen din kültürü ve ahlak bilgisi dersinde verimin düştüğünü ortaya koymaktadır.

Tablo 5

Testlerdeki başarıların öğrenci cinsiyetine göre t-testi sonuçları

	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	ss	t	sd	p
Ön Test	Kız	60	11.78	4.816	-.709	132	.073
	Erkek	74	12.32	4.017	-.696	114.825	
Son Test	Kız	60	25.25	8.631	1.842	132	.821
	Erkek	74	22.49	8.638	1.842	126.375	
Kalıcılık Testi	Kız	60	23.38	7.529	1.991	132	.236
	Erkek	74	20.61	8.406	2.014	130.659	

Yapılan t-testi sonucunda cinsiyetler arasında manidar bir farklılaşma bulunmamıştır. Bu sebeple öğrenme konusunda kız ve erkek öğrenciler arasında önemli bir farkın olmadığı görülmektedir.

Tablo 6

Baba mesleğine bağlı olarak öğrenci başarıları puanları dağılımı

	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss
Ön Test	İşsiz	4	13.75	5.909
	İşçi	48	11.75	4.369
	Memur	22	12.91	4.649
	Emekli	10	9.70	4.762
	Serbest	41	12.66	4.078
	Diğer	9	11.11	3.887
	Toplam	134	12.08	4.384
Son Test	İşsiz	4	17.00	5.099
	İşçi	48	21.40	7.989
	Memur	22	24.95	9.534
	Emekli	10	23.10	9.386
	Serbest	41	26.46	8.692
	Diğer	9	24.33	7.937
	Toplam	134	23.72	8.712
Kalıcılık Testi	İşsiz	4	17.00	8.165
	İşçi	48	20.21	7.771
	Memur	22	22.23	8.462
	Emekli	10	22.00	8.367
	Serbest	41	24.46	7.972
	Diğer	9	19.78	7.886
	Toplam	134	21.85	8.114

Tablo 7

Baba mesleği ile öğrenci başarıları arasındaki varyans analizi

		Kareler Toplamı	sd	Ort. Karesi	F	p
Ön Test	Gruplar Arası	110.320	5	22.064	1.155	.335
	Gruplar İçi	2445.777	128	19.108		
	Toplam	2556.097	133			
Son Test	Gruplar Arası	789.255	5	157.851	2.171	.061
	Gruplar İçi	9305.529	128	72.699		
	Toplam	10094.784	133			
Kalıcılık Testi	Gruplar Arası	545.484	5	109.097	1.701	.139
	Gruplar İçi	8211.531	128	64.153		
	Toplam	8757.015	133			

Baba mesleğine bağlı olarak öğrenci başarısının değişip değişmediğini tespit etmek amacıyla öğrencilerin baba meslekleri ile öğrenci başarıları arasında varyans analizi yapılmıştır. Babanın mesleğine göre gruplar arasında büyük bir farklılaşma yoktur. Fakat teste verilen doğru cevap sayılarına bakıldığında anlamlı farklılaşmalar görülecektir. Son test ve kalıcılık testlerinde en yüksek sonuçlar, babası serbest meslek sahibi öğrenciler ile (26,46-24,46) babası memur olan öğrencilere (24,95-22,23) aittir. En düşük ortalamaya ise babası işsiz olan çocuklar (17,00-17,00) sahiptir. Bu durum öğrencilerin derslerdeki başarılarının babalarının mesleği ile de ilgili olduğunu gösterir. Sosyoekonomik düzey yükseldikçe öğrenci başarısı da artmaktadır.

Tablo 8

Anne mesleğine bağlı olarak öğrenci başarısı puanları dağılımı

	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss
Ön Test	Ev hanımı	112	11.96	4.189
	İşçi	3	17.00	6.557
	Memur	2	10.50	.707
	Emekli	12	12.50	5.729
	Diğer	4	10.50	4.509
	Toplam	134	12.08	4.384
Son Test	Ev hanımı	112	23.93	8.791
	İşçi	3	22.00	13.01
	Memur	2	12.00	7.071
	Emekli	12	24.25	8.013
	Diğer	4	22.75	6.238
	Toplam	134	23.72	8.712
Kalıcılık Testi	Ev hanımı	112	22.04	8.168
	İşçi	3	20.00	12.166
	Memur	2	8.00	4.243
	Emekli	12	22.25	6.369
	Diğer	4	21.50	6.455
	Toplam	134	21.85	8.114

Tablo 9

Anne mesleği ile öğrenci başarısı arasındaki varyans analizi

		Kareler Toplamı	sd	Ort. Karesi	F	p
Ön Test	Gruplar Arası	99.740	5	19.948	1.039	.397
	Gruplar İçi	2456.357	128	19.190		
	Toplam	2556.097	133			
Son Test	Gruplar Arası	306.355	5	61.271	.801	.551
	Gruplar İçi	9788.429	128	76.472		
	Toplam	10094.784	133			
Kalıcılık Testi	Gruplar Arası	466.988	5	93.398	1.442	.214
	Gruplar İçi	8290.027	128	64.766		
	Toplam	8757.015	133			

Anne mesleğine bağlı olarak öğrenci başarısının değişip değişmediğini tespit etmek amacıyla öğrencilerin anne meslekleri ile öğrenci başarıları arasında varyans analizi yapılmıştır. Annenin mesleğine göre gruplar arasında büyük bir farklılaşma yoktur. Fakat teste verilen doğru cevap sayılarına bakıldığında anlamlı farklılaşmalar görülecektir. Son test ve kalıcılık testi sonuçlarına bakıldığında en yüksek ortalamaların annesi ev hanımı (23,93-22,04) ve emekli (24,25-22,25) olan öğrencilere ait olduğu görülecektir. En düşük ortalama ise annesi işçi (22,00-20,00) ve memur (12,00-8,00) olan öğrencilere aittir. Bu durum ev hanımı ve emekli annelerin çocukları ile daha çok ilgilenebilmeleri, işçi ve memur olan annelerin ise çocuklarına yeteri kadar vakit ayıramamaları ile açıklanabilir.

Tablo 10

Babanın eğitim durumuna bağlı olarak öğrenci başarıları puanları dağılımı

	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss
Ön Test	Okula gitmemiş	4	11.25	2.872
	İlkokul mezunu	6	13.00	5.621
	Ortaokul mezunu	48	12.06	4.319
	Lise mezunu	33	11.97	4.538
	Üniversite mezunu	29	12.34	4.685
	Diğer	13	11.77	4.186
	Toplam	134	12.08	4.384
Son Test	Okula gitmemiş	4	17.75	2.500
	İlkokul mezunu	6	19.33	7.394
	Ortaokul mezunu	48	22.81	8.219
	Lise mezunu	33	22.79	8.975
	Üniversite mezunu	29	27.45	8.210
	Diğer	13	26.31	9.429
	Toplam	134	23.72	8.712
Kalıcılık Testi	Okula gitmemiş	4	13.00	3.266
	İlkokul mezunu	6	16.17	5.345
	Ortaokul mezunu	48	21.94	7.829
	Lise mezunu	33	20.52	7.694
	Üniversite mezunu	29	24.86	7.703
	Diğer	13	24.85	8.735
	Toplam	134	21.85	8.114

Tablo 11

Babanın eğitim durumu ile öğrenci başarıları arasındaki varyans analizi

		Kareler Toplamı	sd	Ort. Kareleri	F	p
Ön Test	Gruplar Arası	12.705	6	2.118	.106	.996
	Gruplar İçi	2543.392	127	20.027		
	Toplam	2556.097	133			
Son Test	Gruplar Arası	1095.931	6	182.655	2.578	.022
	Gruplar İçi	8998.853	127	70.857		
	Toplam	10094.784	133			
Kalıcılık Testi	Gruplar Arası	1229.986	6	204.998	3.459	.01
	Gruplar İçi	7527.029	127	59.268		
	Toplam	8757.015	133			

Babanın eğitim durumuna bağlı olarak öğrenci başarısının değişip değişmediğini tespit etmek amacıyla öğrencilerin babalarının eğitim durumları ile öğrenci başarıları arasında varyans analizi yapılmıştır. Babanın eğitim durumu ile öğrencilerin derslerdeki başarıları arasında .01 düzeyinde oldukça anlamlı bir farklılaşma görülmektedir. Son test ve kalıcılık testi sonuçlarına göre en yüksek ortalama babası üniversite mezunu olan öğrencilere (27,45-24,86), en düşük ortalama ise babası okula gitmemiş öğrencilere (17,75-13,00) aittir. Bu durum eğitim seviyesi yüksek olan babaların çocuklarına daha iyi rehberlik ettiklerini göstermektedir. Ayrıca öğrenciler her konuda olduğu gibi eğitim konusunda da babalarını örnek almaktadırlar. Bunun sonucunda bu öğrenciler okul derslerine karşı daha istekli olmaktadır.

Tablo 12

Annenin eğitim durumuna bağlı olarak öğrenci başarıları puanları dağılımı

	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss
Ön Test	Okula gitmemiş	14	11.07	4.859
	İlkokul mezunu	9	13.78	4.842
	Ortaokul mezunu	73	12.16	4.311
	Lise mezunu	23	11.78	3.316
	Üniversite mezunu	13	11.23	4.885
	Diğer	2	17.50	9.192
	Toplam	134	12.08	4.384
Son Test	Okula gitmemiş	14	19.43	6.688
	İlkokul mezunu	9	21.33	6.576
	Ortaokul mezunu	73	25.23	8.334
	Lise mezunu	23	22.91	11.225
	Üniversite mezunu	13	22.62	7.275
	Diğer	2	26.00	15.556
	Toplam	134	23.72	8.712
Kalıcılık Testi	Okula gitmemiş	14	16.64	6.663
	İlkokul mezunu	9	17.11	5.110
	Ortaokul mezunu	73	23.66	7.649
	Lise mezunu	23	20.70	9.665
	Üniversite mezunu	13	22.38	7.433
	Diğer	2	23.50	13.435
	Toplam	134	21.85	8.114

Annenin eğitim durumuna bağlı olarak öğrenci başarısının değişip değişmediğini

Tablo 13

Annenin eğitim durumu ile öğrenci başarıları arasındaki varyans analizi

		Kareler Toplamı	sd	Ort. Karesi	F	p
Ön Test	Gruplar Arası	110.865	5	22.173	1.161	.332
	Gruplar İçi	2445.232	128	19.103		
	Toplam	2556.097	133			
Son Test	Gruplar Arası	517.411	5	103.482	1.383	.235
	Gruplar İçi	9577.373	128	74.823		
	Toplam	10094.784	133			
Kalıcılık Testi	Gruplar Arası	860.027	5	172.05	2.788	.020
	Gruplar İçi	7896.988	128	61.695		
	Toplam	8757.015	133			

değerler
eğitimi
dergisi

diğini tespit etmek amacıyla öğrencilerin annelerinin eğitim durumları ile öğrenci başarıları arasında varyans analizi yapılmıştır. Annenin eğitim durumuna göre gruplar arasında büyük bir farklılaşma yoktur. Fakat teste verilen doğru cevap sayılarına bakıldığında anlamlı farklılaşmalar görülecektir. Son test ve kalıcılık testine göre en yüksek ortalama, annesi ortaokul mezunu olan öğrencilere (25,23-23,66), en düşük sonuçlar annesi okula gitmemiş öğrencilere (19,43-16,64) aittir. Bu durum eğitim seviyesi nispeten yüksek olan annelerin çocuklarına daha iyi rehberlik ettiklerini göstermektedir. Üniversite mezunu annelerin çocuklarının başarısının (22,62-22,38) daha düşük çıkmasının sebebi, üniversite mezunu annelerin bir iş yerinde çalışmaları ve bunun sonucunda çocuklarına yeteri kadar vakit ayırmamaları olabilir.

Tablo 14

Öğrencilerin yaşlarına bağlı olarak öğrenci başarıları puanları dağılımı

	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss
Ön Test	12	1	8.00	.
	13	14	13.07	4.514
	14	97	12.34	4.413
	15	22	10.50	3.961
	Toplam	134	12.08	4.384
Son Test	12	1	27.00	.
	13	14	24.07	8.983
	14	97	24.61	8.709
	15	22	19.45	7.793
	Toplam	134	23.72	8.712
Kalıcılık Testi	12	1	22.00	.
	13	14	22.93	9.017
	14	97	22.37	7.986
	15	22	18.86	7.984
	Toplam	134	21.85	8.114

Tablo 15

Öğrencilerin yaşları ile başarıları arasındaki varyans analizi

		Kareler Toplamı	sd	Ort. Karesi	F	p
Ön Test	Gruplar Arası	91.895	3	30.632	1.616	.189
	Gruplar İçi	2464.202	130	18.955		
	Toplam	2556.097	133			
Son Test	Gruplar Arası	489.287	3	163.096	2.207	.090
	Gruplar İçi	9605.497	130	73.888		
	Toplam	10094.784	133			
Kalıcılık Testi	Gruplar Arası	238.856	3	79.619	1.215	.307
	Gruplar İçi	8518.159	130	65.524		
	Toplam	8757.015	133			

Öğrencilerin yaşlarına bağlı olarak öğrenci başarısının değişip değişmediğini tespit etmek amacıyla öğrencilerin yaşları ile başarıları arasında varyans analizi yapılmıştır. Öğrencilerin yaşlarına göre gruplar arasında büyük bir farklılaşma yoktur. Fakat teste verilen doğru cevap sayısına bakıldığında anlamlı farklılaşmalar görülecektir. Diğer üç yaş grubu birbirine yakın sonuçlar aldıkları hâlde, 15 yaşındaki öğrencilerin ortalaması önemli oranda düşüktür. Bu durum 15 yaşındaki öğrencilerin okula geç başlamaları nedeniyle uyum sorunu yaşamaları veya sene tekrarı yapmalarından kaynaklanabilir.

Tablo 16*Deney grubundaki öğrencilerin yaşlarına bağlı olarak öğrenci başarıları puanları dağılımı*

	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss
Ön Test	12	1	8.00	.
	13	5	10.00	5.657
	14	50	11.66	5.089
	15	11	8.73	2.760
	Toplam	67	11.00	4.871
Son Test	12	1	27.00	.
	13	5	33.20	5.215
	14	50	31.14	5.588
	15	11	22.45	8.454
	Toplam	67	29.81	6.856
Kalıcılık Testi	12	1	22.00	.
	13	5	31.60	6.066
	14	50	28.28	5.241
	15	11	22.64	8.189
	Toplam	67	27.51	6.239

Tablo 17*Deney grubundaki öğrencilerin yaşları ile başarıları arasındaki varyans analizi*

		Kareler Toplamı	sd	Ort. Karesi	F	p
Ön Test	Gruplar Arası	92.598	3	30.866	1.320	.276
	Gruplar İçi	1473.402	63	23.387		
	Toplam	1566.01	66			
Son Test	Gruplar Arası	748.930	3	249.643	6.682	.01
	Gruplar İçi	2353.547	63	37.358		
	Toplam	3102.478	66			
Kalıcılık Testi	Gruplar Arası	404.921	3	134.974	3.930	.012
	Gruplar İçi	2163.825	63	34.346		
	Toplam	2568.746	66			

Deney grubunda yaşa bağlı olarak öğrenci başarısının değişip değişmediğini tespit etmek amacıyla öğrencilerin yaşları ile başarıları arasında varyans analizi yapılmıştır. Son test sonuçlarında .01 düzeyinde anlamlı bir farklılaşma ortaya çıkmıştır. 15 yaşındaki öğrencilerin ortalaması ciddi biçimde düşüktür. Bu durum daha önce de ifade edildiği gibi 15 yaşındaki öğrencilerin okula geç başlamaları sonucu uyum sorunu yaşamaları veya sene tekrarı yapmalarından kaynaklanabilir. Ayrıca yaş grupları dikkate alındığında deney grubu kontrol grubundan daha başarılıdır. Bu durum öğretim teknolojileri ve materyal kullanımının yaş gibi bazı kişisel değişkenlerin olumsuz etkilerini azalttığını ve dersteki verimi artırdığını göstermektedir.

Tablo 18

Kontrol grubundaki öğrencilerin yaşlarına bağlı olarak öğrenci başarıları puanları dağılımı

	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss
Ön Test	13	9	14.78	2.819
	14	47	13.06	3.467
	15	11	12.27	4.292
	Toplam	67	13.16	3.553
Son Test	13	9	19.00	6.042
	14	47	17.66	5.414
	15	11	16.45	6.023
	Toplam	67	17.64	5.553
Kalıcılık Testi	13	9	18.11	6.373
	14	47	16.09	5.051
	15	11	15.09	5.957
	Toplam	67	16.19	5.366

Tablo 19

Kontrol grubundaki öğrencilerin yaşları ile başarıları arasındaki varyans analizi

		Kareler Toplamı	sd	Ort. Karesi	F	p
Ön Test	Gruplar Arası	32.648	2	16.324	1.305	.278
	Gruplar İçi	800.546	64	12.509		
	Toplam	833.194	66			
Son Test	Gruplar Arası	32.123	2	16.061	.513	.601
	Gruplar İçi	2003.280	64	31.301		
	Toplam	2035.403	66			
Kalıcılık Testi	Gruplar Arası	47.020	2	23.510	.812	.449
	Gruplar İçi	1853.458	64	28.960		
	Toplam	1900.478	66			

Kontrol grubunda yaşa bağlı olarak öğrenci başarısının değişip değişmediğini tespit etmek amacıyla öğrencilerin yaşları ile başarıları arasında varyans analizi yapılmıştır. Elde edilen verilerde anlamlı bir farklılaşma görülmemiştir.

Tablo 20*Deney grubundaki öğrencilerin baba mesleğine bağlı olarak öğrenci başarıları puanları dağılımı*

	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss
Ön Test	İşsiz	2	12.00	5.657
	İşçi	23	10.65	4.895
	Memur	9	13.56	6.464
	Emekli	4	6.25	4.193
	Serbest	23	11.30	4.226
	Diğer	6	10.17	3.656
	Toplam	67	11.00	4.871
Son Test	İşsiz	2	16.00	1.414
	İşçi	23	26.52	7.902
	Memur	9	34.00	3.969
	Emekli	4	32.00	5.598
	Serbest	23	32.70	4.436
	Diğer	6	28.17	3.430
	Toplam	67	29.81	6.856
Kalıcılık Testi	İşsiz	2	16.00	9.899
	İşçi	23	26.26	6.254
	Memur	9	29.56	6.464
	Emekli	4	30.00	4.546
	Serbest	23	29.70	4.752
	Diğer	6	23.00	4.940
	Toplam	67	27.51	6.239

Tablo 21*Deney grubundaki öğrencilerin baba mesleği ile öğrenci başarıları arasındaki varyans analizi*

		Kareler Toplamı	sd	Ort. Karesi	F	p
Ön Test	Gruplar Arası	160.107	5	32.021	1.389	.241
	Gruplar İçi	1405.893	61	23.047		
	Toplam	1566.01	66			
Son Test	Gruplar Arası	1015.036	5	203.007	5.932	.01
	Gruplar İçi	2087.442	61	34.220		
	Toplam	3102.478	66			
Kalıcılık Testi	Gruplar Arası	595.220	5	119.044	3.680	.05
	Gruplar İçi	1973.527	61	32.353		
	Toplam	2568.746	66			

Deney grubunda baba mesleğine bağlı olarak öğrenci başarısının farklılaşp farklılaşmadığını tespit etmek amacıyla öğrencilerin babalarının meslekleri ile öğrencilerin başarıları arasında varyans analizi yapılmıştır. Elde edilen veriler baba mesleğine göre öğrenci başarısının farklılaştığını göstermiştir. Ortaya çıkan farklılaşma son testte .01, kalıcılık testinde .05 düzeyinde anlamlıdır. Son test ve kalıcılık testinde en yüksek sonuçlar babası memur (34,00-29,56), emekli (32,00-30,00) ve serbest meslek sahibi (32,70-29,70) olanlara, en düşük sonuç ise babası işsiz (16,00-16,00) olanlara aittir. Bu durum

öğrencilerin derslerdeki başarılarının babalarının mesleği ile de ilgili olduğunu gösterir. Sosyoekonomik düzey yükseldikçe öğrenci başarısı da artmaktadır. Ayrıca baba meslekleri göz önünde bulundurularak deney ve kontrol grupları karşılaştırıldığında deney grubunun daha başarılı olduğu görülmektedir. Materyal desteğiyle işlenen bir din kültürü ve ahlak bilgisi dersi sınıf içerisinde daha etkili olduğu için baba mesleği değişkeninin olumsuz etkilerini azaltmış ve derste öğrenci başarısını artırmıştır.

Tablo 22

Kontrol grubundaki öğrencilerin baba mesleğine bağlı olarak öğrenci başarısı puanları dağılımı

	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss
Ön Test	İşsiz	2	15.50	7.778
	İşçi	25	12.76	3.632
	Memur	13	12.46	3.072
	Emekli	6	12.00	3.795
	Serbest	18	14.39	3.220
	Diğer	3	13.00	4.359
	Toplam	67	13.16	3.553
Son Test	İşsiz	2	18.00	8.485
	İşçi	25	16.68	4.404
	Memur	13	18.69	6.688
	Emekli	6	17.17	5.845
	Serbest	18	18.50	5.711
	Diğer	3	16.67	9.504
	Toplam	67	17.64	5.553
Kalıcılık Testi	İşsiz	2	18.00	9.899
	İşçi	25	14.64	3.872
	Memur	13	17.15	5.414
	Emekli	6	16.67	5.317
	Serbest	18	17.78	5.996
	Diğer	3	13.33	9.713
	Toplam	67	16.19	5.366

Tablo 23

Kontrol grubundaki öğrencilerin baba mesleği ile öğrenci başarısı arasındaki varyans analizi

		Kareler Toplamı	sd	Ort. Kare	F	p
Ön Test	Gruplar Arası	56.625	5	11.325	.890	.494
	Gruplar İçi	776.569	61	12.731		
	Toplam	833.194	66			
Son Test	Gruplar Arası	55.194	5	11.039	.340	.887
	Gruplar İçi	1980.209	61	32.462		
	Toplam	2035.403	66			
Kalıcılık Testi	Gruplar Arası	149.914	5	29.983	1.045	.400
	Gruplar İçi	1750.563	61	28.698		
	Toplam	1900.478	66			

Kontrol grubunda baba mesleğine bağlı olarak öğrenci başarısının farklılaşp farklılaşmadığını tespit etmek amacıyla öğrencilerin babalarının meslekleri ile öğrencilerin başarıları arasında varyans analizi yapılmıştır. Elde edilen veriler baba mesleğine göre öğrenci başarısının anlamlı şekilde farklılaşmadığını ortaya koymaktadır.

Tablo 24

Deney grubundaki öğrencilerin anne mesleğine bağlı olarak öğrenci başarıları puanları dağılımı

	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss
Ön Test	Ev hanımı	58	10.97	4.444
	İşçi	1	24.00	.
	Emekli	6	9.83	7.111
	Diğer	2	9.00	1.414
	Toplam	67	11.00	4.871
Son Test	Ev hanımı	58	29.67	7.263
	İşçi	1	37.00	.
	Emekli	6	30.50	2.510
	Diğer	2	28.00	1.414
	Toplam	67	29.81	6.856
Kalıcılık Testi	Ev hanımı	58	27.45	6.605
	İşçi	1	34.00	.
	Emekli	6	27.17	2.714
	Diğer	2	27.00	1.414
	Toplam	67	27.51	6.239

Tablo 25

Deney grubundaki öğrencilerin anne mesleği ile öğrenci başarıları arasındaki varyans analizi

		Kareler Toplamı	sd	Ort. Karesi	F	p
Ön Test	Gruplar Arası	185.236	3	61.745	2.817	.046
	Gruplar İçi	1380.764	63	21.917		
	Toplam	1566.01	66			
Son Test	Gruplar Arası	62.202	3	20.734	.430	.732
	Gruplar İçi	3040.276	63	48.258		
	Toplam	3102.478	66			
Kalıcılık Testi	Gruplar Arası	43.568	3	14.523	.362	.780
	Gruplar İçi	2525.178	63	40.082		
	Toplam	2568.746	66			

Deney grubunda anne mesleğine bağlı olarak öğrenci başarısının farklılaşp farklılaşmadığını tespit etmek amacıyla öğrencilerin annelerinin meslekleri ile öğrencilerin başarıları arasında varyans analizi yapılmıştır. Elde edilen veriler, anne mesleğine göre öğrenci başarısının anlamlı şekilde farklılaşmadığını ortaya koymaktadır.

Tablo 26*Kontrol grubundaki öğrencilerin anne mesleğine bağlı olarak öğrenci başarıları puanları dağılımı*

	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss
Ön Test	Ev hanımı	54	13.04	3.639
	İşçi	2	13.50	3.536
	Memur	2	10.50	.707
	Emekli	6	15.17	2.137
	Diğer	2	12.00	7.071
	Toplam	67	13.16	3.553
Son Test	Ev hanımı	54	17.76	5.498
	İşçi	2	14.50	.707
	Memur	2	12.00	7.071
	Emekli	6	18.00	6.419
	Diğer	2	17.50	2.121
	Toplam	67	17.64	5.553
Kalıcılık Testi	Ev hanımı	54	16.24	5.150
	İşçi	2	13.00	1.414
	Memur	2	8.00	4.243
	Emekli	6	17.33	4.885
	Diğer	2	16.00	1.414
	Toplam	67	16.19	5.366

Tablo 27*Deney grubundaki öğrencilerin anne mesleği ile öğrenci başarıları arasındaki varyans analizi*

		Kareler Toplamı	sd	Ort. Karesi	F	p
Ön Test	Gruplar Arası	45.435	5	9.087	.704	.623
	Gruplar İçi	787.759	61	12.914		
	Toplam	833.194	66			
Son Test	Gruplar Arası	172.533	5	34.507	1.130	.354
	Gruplar İçi	1862.870	61	30.539		
	Toplam	2035.403	66			
Kalıcılık Testi	Gruplar Arası	353.274	5	70.655	2.786	.025
	Gruplar İçi	1547.204	61	25.364		
	Toplam	1900.478	66			

Kontrol grubunda anne mesleğine bağlı olarak öğrenci başarısının farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek amacıyla öğrencilerin annelerinin meslekleri ile öğrencilerin başarıları arasında varyans analizi yapılmıştır. Elde edilen veriler, anne mesleğine göre öğrenci başarısının anlamlı şekilde farklılaşmadığını ortaya koymaktadır.

Tablo 28*Deney grubundaki öğrencilerin babalarının eğitim durumuna bağlı olarak öğrenci başarıları puanları dağılımı*

	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss
Ön Test	Okula gitmemiş	1	8.00	.
	İlkokul mezunu	1	11.00	.
	Ortaokul mezunu	24	10.25	4.336
	Lise mezunu	15	10.33	5.260
	Üniversite mezunu	19	12.26	5.258
	Diğer	7	12.00	5.508
	Toplam	67	11.00	4.871
Son Test	Okula gitmemiş	1	17.00	.
	İlkokul mezunu	1	30.00	.
	Ortaokul mezunu	24	27.83	7.522
	Lise mezunu	15	30.60	5.462
	Üniversite mezunu	19	30.95	6.932
	Diğer	7	33.57	4.614
	Toplam	67	29.81	6.856
Kalıcılık Testi	Okula gitmemiş	1	9.00	.
	İlkokul mezunu	1	24.00	.
	Ortaokul mezunu	24	27.29	5.591
	Lise mezunu	15	26.40	6.479
	Üniversite mezunu	19	28.68	5.879
	Diğer	7	30.57	5.381
	Toplam	67	27.51	6.239

Tablo 29*Deney grubundaki öğrencilerin babalarının eğitim durumu ile öğrenci başarıları arasındaki varyans analizi*

		Kareler Toplamı	sd	Ort. Karesi	F	p
Ön Test	Gruplar Arası	66.482	5	13.296	.541	.745
	Gruplar İçi	1499.518	61	24.582		
	Toplam	1566.01	66			
Son Test	Gruplar Arası	390.883	5	78.177	1.759	.135
	Gruplar İçi	2711.595	61	44.452		
	Toplam	3102.478	66			
Kalıcılık Testi	Gruplar Arası	466.368	5	93.274	2.706	.028
	Gruplar İçi	2102.378	61	34.465		
	Toplam	2568.746	66			

Deney grubunda babanın eğitim durumuna bağlı olarak öğrenci başarısının farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek amacıyla öğrencilerin babalarının eğitim durumları ile öğrencilerin başarıları arasında varyans analizi yapılmıştır. Elde edilen veriler, babanın eğitim durumuna göre öğrenci başarısının anlamlı şekilde farklılaşmadığını ortaya koymaktadır. Fakat son test ve kalıcılık testi sonuçlarına baktığımızda en yüksek ortalama, babası üniversite mezunu olan öğrencilerde (30,95-28,68), en düşük ortalama ise babası okula gitme-

miş öğrencilerde (17,00-9,00) görülmektedir. Bu durum, eğitim seviyesi yüksek olan babaların çocuklarına daha iyi rehberlik ettiklerini göstermektedir. Ayrıca öğrenciler, her konuda olduğu gibi, eğitim konusunda da babalarını örnek almaktadırlar. Bunun sonucunda öğrenciler, derslere karşı daha istekli olmaktadır. Ayrıca babanın eğitim düzeyi göz önünde bulundurularak deney ve kontrol grupları karşılaştırıldığında, deney grubunun daha başarılı olduğu görülmektedir. Materyal desteğiyle işlenen din kültürü ve ahlak bilgisi dersi, sınıf içerisinde daha etkili olduğu için babanın eğitim durumu değişkeninin olumsuz etkilerini azaltmış ve öğrencinin başarısını artırmıştır.

Tablo 30

Kontrol grubundaki öğrencilerin babalarının eğitim durumuna bağlı olarak öğrenci başarıları puanları dağılımı

	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss
Ön Test	Okula gitmemiş	3	12.33	2.309
	İlkokul mezunu	5	13.40	6.189
	Ortaokul mezunu	24	13.88	3.530
	Lise mezunu	18	13.33	3.413
	Üniversite mezunu	10	12.50	3.598
	Diğer	6	11.50	2.345
	Toplam	67	13.16	3.553
Son Test	Okula gitmemiş	3	18.00	3.01
	İlkokul mezunu	5	17.20	5.848
	Ortaokul mezunu	24	17.79	5.373
	Lise mezunu	18	16.28	5.323
	Üniversite mezunu	10	20.80	6.215
	Diğer	6	17.83	5.269
	Toplam	67	17.64	5.553
Kalıcılık Testi	Okula gitmemiş	3	14.33	2.309
	İlkokul mezunu	5	14.60	4.159
	Ortaokul mezunu	24	16.58	5.845
	Lise mezunu	18	15.61	4.565
	Üniversite mezunu	10	17.60	5.103
	Diğer	6	18.17	6.998
	Toplam	67	16.19	5.366

Tablo 31

Kontrol grubundaki öğrencilerin babalarının eğitim durumu ile öğrenci başarıları arasındaki varyans analizi

		Kareler Toplamı	sd	Ort. Karesi	F	p
Ön Test	Gruplar Arası	40.702	6	6.784	.514	.796
	Gruplar İçi	792.492	60	13.208		
	Toplam	833.194	66			
Son Test	Gruplar Arası	248.600	6	41.433	1.391	.233
	Gruplar İçi	1786.803	60	29.780		
	Toplam	2035.403	66			
Kalıcılık Testi	Gruplar Arası	201.267	6	33.544	1.184	.327
	Gruplar İçi	1699.211	60	28.320		
	Toplam	1900.478	66			

Kontrol grubunda babanın eğitim durumuna bağlı olarak öğrenci başarısının farklılaşp farklılaşmadığını tespit etmek amacıyla öğrencilerin babalarının eğitim durumları ile öğrencilerin başarıları arasında varyans analizi yapılmıştır. Elde edilen veriler, babanın eğitim durumuna göre öğrenci başarısının anlamlı şekilde farklılaşmadığını ortaya koymaktadır. Fakat son test ve kalıcılık testi sonuçlarına baktığımızda en yüksek ortalama, babası üniversite mezunu olan öğrencilerde (20,80-17,60), en düşük ortalama ise babası okula gitmemiş öğrencilerde (18,00-14,33) görülmektedir. Bu durum, babanın eğitim seviyesi yükseldikçe öğrenci başarısının arttığını göstermektedir. Eğitim seviyesi yüksek olan bir baba çocuğuna daha iyi rehberlik etmektedir. Ayrıca öğrenciler her konuda olduğu gibi, eğitim konusunda da babalarını örnek almaktadırlar. Bunun sonucunda öğrenciler, okul derslerine karşı daha istekli olmaktadır.

Tablo 32

Deney grubundaki öğrencilerin annelerinin eğitim durumuna bağlı olarak öğrenci başarıları puanları dağılımı

	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss
Ön Test	Okula gitmemiş	7	8.86	3.976
	İlkokul mezunu	1	11.00	.
	Ortaokul mezunu	43	11.60	4.742
	Lise mezunu	11	11.09	3.646
	Üniversite mezunu	4	4.75	2.630
	Diğer	1	24.00	.
	Toplam	67	11.00	4.871
Son Test	Okula gitmemiş	7	21.00	7.767
	İlkokul mezunu	1	30.00	.
	Ortaokul mezunu	43	29.98	6.581
	Lise mezunu	11	33.73	3.717
	Üniversite mezunu	4	30.75	2.217
	Diğer	1	37.00	.
	Toplam	67	29.81	6.856
Kalıcılık Testi	Okula gitmemiş	7	19.29	7.432
	İlkokul mezunu	1	24.00	.
	Ortaokul mezunu	43	27.98	5.857
	Lise mezunu	11	29.82	3.710
	Üniversite mezunu	4	30.00	4.082
	Diğer	1	33.00	.
	Toplam	67	27.51	6.239

Deney grubunda annenin eğitim durumuna bağlı olarak öğrenci başarısının farklılaşp farklılaşmadığını tespit etmek amacıyla öğrencilerin annelerinin eğitim durumları ile öğrencilerin başarıları arasında varyans analizi yapılmıştır. Elde edilen veriler, annenin eğitim durumuna göre öğrenci başarısının ön test ve son testte .01 düzeyinde, kalıcılık testinde ise .05 düzeyinde farklılaştığını ortaya koymaktadır. Son test ve kalıcılık testi sonuçlarına baktığı-

Tablo 33*Kontrol grubundaki öğrencilerin babalarının eğitim durumu ile öğrenci başarısı arasındaki varyans analizi*

		Kareler Toplamı	sd	Ort. Karesi	F	p
Ön Test	Gruplar Arası	373.205	5	74.641	3.817	.01
	Gruplar İçi	1192.795	61	19.554		
	Toplam	1566.01	66			
Son Test	Gruplar Arası	768.569	5	153.714	4.018	.01
	Gruplar İçi	2333.909	61	38.261		
	Toplam	3102.478	66			
Kalıcılık Testi	Gruplar Arası	608.705	5	121.741	3.789	.05
	Gruplar İçi	1960.042	61	32.132		
	Toplam	2568.746	66			

mızda en yüksek ortalama, annesi üniversite mezunu olan öğrenciler (30,75-30,00) ile annesi lise mezunu olan öğrencilerde (33,73-29,82) görülmektedir. En düşük ortalama ise annesi okula gitmemiş öğrencilerde (21,00-19,29) görülmektedir. Bu durum, annenin eğitim seviyesi arttıkça öğrenci başarısının yükseldiğini göstermektedir. Nitekim eğitim seviyesi yüksek olan anneler, çocuklarına daha iyi rehberlik etmektedirler. Ayrıca annenin eğitim düzeyi göz önünde bulundurularak deney ve kontrol grupları karşılaştırıldığında deney grubunun daha başarılı olduğu görülmektedir. Materyal desteğiyle işlenen bir din kültürü ve ahlak bilgisi dersi, sınıf içerisinde son derece etkili olduğu için annenin eğitim durumu değişkeninin olumsuz etkilerini azaltmış ve öğrencinin başarısını artırmıştır.

Tablo 34*Kontrol grubundaki öğrencilerin annelerinin eğitim durumuna bağlı olarak öğrenci başarısı puanları dağılımı*

	Gruplar	N	$\bar{x}$	ss
Ön Test	Okula gitmemiş	7	13.29	4.889
	İlkokul mezunu	8	14.13	5.055
	Ortaokul mezunu	30	12.97	3.528
	Lise mezunu	12	12.42	2.999
	Üniversite mezunu	9	14.11	1.691
	Diğer	1	11.00	.
	Toplam	67	13.16	3.553
Son Test	Okula gitmemiş	7	17.86	5.551
	İlkokul mezunu	8	20.25	6.112
	Ortaokul mezunu	30	18.43	5.341
	Lise mezunu	12	13.00	3.908
	Üniversite mezunu	9	19.00	5.454
	Diğer	1	15.00	.
	Toplam	67	17.64	5.553
Kalıcılık Testi	Okula gitmemiş	7	14.00	4.967
	İlkokul mezunu	8	16.25	4.713
	Ortaokul mezunu	30	17.47	5.316
	Lise mezunu	12	12.33	3.846
	Üniversite mezunu	9	19.00	5.895
	Diğer	1	14.00	.
	Toplam	67	16.19	5.366

Tablo 35*Kontrol grubundaki öğrencilerin annelerinin eğitim durumu ile öğrenci başarısı arasındaki varyans analizi*

		Kareler Toplamı	sd	Ort. Karesi	F	p
Ön Test	Gruplar Arası	28.118	5	5.624	.426	.829
	Gruplar İçi	805.076	61	13.198		
	Toplam	833.194	66			
Son Test	Gruplar Arası	355.679	5	71.136	2.583	.035
	Gruplar İçi	1679.724	61	27.536		
	Toplam	2035.403	66			
Kalıcılık Testi	Gruplar Arası	336.844	5	67.369	2.628	.032
	Gruplar İçi	1563.633	61	25.633		
	Toplam	1900.478	66			

Kontrol grubunda annenin eğitim durumuna bağlı olarak öğrenci başarısının farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek amacıyla öğrencilerin annelerinin eğitim durumları ile öğrencilerin başarıları arasında varyans analizi yapılmıştır. Elde edilen veriler annenin eğitim durumuna göre öğrenci başarısının anlamlı bir şekilde farklılaşmadığını ortaya koymaktadır.

Sonuç ve Öneriler

Bu bölümde, yapılan araştırmada elde edilen sonuçlar ortaya konulacak ve bu sonuçlardan yola çıkılarak bir takım önerilerde bulunulacaktır.

1. Sonuç

Bu araştırmada din öğretiminde öğretim teknolojileri ve materyal kullanımının verimliliğe ve kalıcılığa etkisi araştırılmıştır. Ayrıca bireysel, sosyokültürel ve sosyoekonomik değişkenlerin öğrenci başarısına etkisi de araştırmaya dâhil edilmiştir. Amaçlar doğrultusunda, araştırma uygulamasından elde edilen bulgulara göre, sonuçlar aşağıda açıklanmıştır.

Belirtildiği üzere araştırmanın amacı deney ve kontrol gruplarının ön test, son test ve kalıcılık testinden aldıkları puanlar arasında anlamlı farklar bulunup bulunmadığının tespit edilmesidir. Ön test sonuçlarına göre ön bilgi bakımından kontrol grubu daha üstün durumdadır. Dört haftalık örnek ders işlenişinden sonra yapılan son test sonuçlarında ise deney grubu hem aradaki farkı kapatmış, hem de kontrol grubuna büyük bir üstünlük sağlamıştır. Bu durum, öğretim teknolojileri ve materyaller yardımıyla işlenen din kültürü ve ahlak bilgisi dersinin ne kadar etkili olduğunu göstermektedir. 5 hafta sonunda materyal kullanımının kalıcılığa etkisini tespit etmek amacıyla öğrencilere önceden haber vermeden kalıcılık testi uygulanmıştır. Kalıcılık testi sonucunda kontrol grubunun unutma oranının daha yüksek olduğu orta-

ya çıkmıştır. Bu da materyal destekli din öğretiminin bilgilerin kalıcılığını artırdığını, unutmayı azalttığını göstermektedir. Çünkü öğrenciler materyal yardımıyla işlenen bir din kültürü ve ahlak bilgisi dersinde görerek, duyarak, dokunarak; geleneksel yöntemlerle işlenen din kültürü ve ahlak bilgisi dersinde ise sadece duyarak öğrenmektedirler.

Aynı bireysel özellikler, sosyoekonomik ve sosyokültürel düzeyler dikkate alındığında deney grubu yine kontrol grubundan daha başarılıdır. Yani deney grubundaki işçi çocukları, kontrol grubundaki işçi çocuklarından, deney grubundaki babası üniversite mezunu olan öğrenciler, kontrol grubundaki babası üniversite mezunu olan öğrencilerden daha başarılıdır. Materyal destekli din kültürü ve ahlak bilgisi dersi sınıf içi verimi artırdığından bireysel, sosyokültürel ve sosyoekonomik imkânsızlıkların etkisi azalmaktadır. Sosyokültürel ve sosyoekonomik düzey arttıkça öğretim teknolojilerinin öğrenciler üzerindeki etkisi de artmaktadır. Bu durumun sosyokültürel ve sosyoekonomik düzeyleri yüksek olan öğrencilerin teknolojiye aşina olmalarından kaynaklandığı söylenebilir.

Deney ve kontrol grubu ayrımı dikkate alınmadan verilere bakıldığında cinsiyetler arasında anlamlı bir farklılaşmanın ortaya çıkmadığı görülmektedir. Yani öğrenme konusunda cinsiyetler arasında fark yoktur. Yaş değişkenini ele aldığımızda ise diğer üç yaş grubu birbirine yakın sonuçlar aldıkları hâlde, 15 yaşındaki öğrencilerin ortalamasının önemli oranda düşük olduğu görülmektedir. Bu durum 15 yaşındaki öğrencilerin okula geç başlamaları nedeniyle uyum sorunu yaşamaları veya sene tekrarı yapmalarından kaynaklanabilir.

Deney ve kontrol grubu ayrımı dikkate alınmadan verilere bakıldığında babanın sosyokültürel ve sosyoekonomik düzeyi yükseldikçe öğrencinin başarısının arttığı görülmektedir. Bu durum, eğitilmiş babaların çocuklarına daha iyi rehberlik etmesinden ve maddi durum iyi olunca gerekli eğitim ortamlarının hazırlanabilmesinden kaynaklanmaktadır. Çalışan ve üniversite mezunu olan annelerin çocukları, orta seviyede bir başarı yakalamışlardır. Bunun sebebi, bu durumdaki annelerin çocukları ile yeterli kadar ilgilenememeleri olabilir.

2. Öneriler

Araştırmada elde edilen bulgular dikkate alındığında din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenleri ve din eğitimcileri için aşağıdaki önerilerin dersle ilgili problemlerin çözümüne katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1. Elde edilen sonuçlar öğretim teknolojileri ve materyal yardımıyla işlenen din kültürü ve ahlak bilgisi derslerinin geleneksel yöntemlerle işlenenlere göre daha verimli ve kalıcı olduğunu göstermektedir. Bu sonuçtan hareket-

- le öğretim teknolojileri okullarda yaygınlaştırılmalıdır. Din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenleri de materyal kullanımına karşı daha istekli olmalı ve öğretim teknolojilerini yetkin bir şekilde kullanmayı öğrenmelidirler.
2. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği bölümündeki Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme derslerinin müfredata alınmasından önce mezun olmuş din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenlerine hizmet içi eğitim verilmelidir.
 3. Din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenleri, kendi materyallerini üretmeli ve bunları meslektaşlarıyla internet ortamında paylaşmalıdır.
 4. Diğer derslerde olduğu gibi din kültürü ve ahlak bilgisi dersine uygun yazılımlar, tepegöz setleri, VCD setleri vb. materyaller oluşturulmalıdır.
 5. Eğitim yazılımı ve setleri geliştiren firmalar, din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenleri, eğitim programı ve din eğitimi uzmanları ile birlikte çalışmalıdır.
 6. Araştırma sonuçlarına göre ailenin eğitim seviyesi arttıkça öğrenci başarısı da yükselmektedir. Bu nedenle öğrenci velilerine öğrencilere nasıl rehberlik edecekleri konusunda yol gösterilmelidir. Bu amaçla aile eğitim seminerleri düzenlenmelidir.
 7. Öğretim teknolojilerine aşina olan öğrenciler materyal kullanımından daha fazla faydalanmışlardır. Bu durum göz önünde bulundurularak okullarda öğrencilerin teknolojiye aşinalık kazanması sağlanmalıdır. Bu amaçla okullarda televizyon, bilgisayar, internet gibi teknolojilerin kullanımı yaygınlaştırılmalıdır.

Kaynakça

- Ayhan, H. (1999). *Türkiye’de din eğitimi*. İstanbul: IFAV Yayınları.
- Bayraktar, M. F. (1997). *İslam eğitiminde öğretmen-öğrenci münasebetleri*. İstanbul: IFAV Yayınları.
- Bilgin, B. (1998). *Eğitim bilimi ve din eğitimi*. Ankara: Gün Yayıncılık.
- Bruntlett, S. (1999). Selecting, using and producing classroom-based multimedia. In M. Leask, & N. Pachler (Ed.), *Learning to teach using ICT in the secondary school*. London: Miranda Net Fellows.
- Demirel, Ö. (1998). *Genel öğretim yöntemleri*. Ankara: Kardeş Kitap ve Yayınevi.
- Doğan, R. & Tosun, C. (2003). *İlköğretim 4. ve 5. sınıflar için din kültürü ve ahlak bilgisi ve ahlak bilgisi eğitimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Göktaş, I. & Bangir, G. (1999). *Eğitimde yeni teknolojiler ve öğretmen*. , adresinden 7 Haziran 2001 tarihinde edinilmiştir.
- İnan, N. U. (1997). *Bilgisayar destekli yabancı dil eğitimi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Özden, M. Y. & Çağıltay, N. E. & Çağıltay, K., Teknoloji ve eğitim: Ülke deneyimleri ve Türkiye için dersler. *INET-TR97 İnternet Konferansları* (<http://www.egitim.aku.edu.tr/ozden1.htm> Erişim: 25 Mayıs 2001)
- Küçükahmet, L. (2001). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Şimşek, Ö. (2000). *İlköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım becerilerinin incelenmesi ve bilgisayar destekli yazılı anlatım*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

The Effects of Technology Support on Short and Long Term Student Achievement in the Culture of Religion and Knowledge of Ethics Courses

*Bilal YORULMAZ, M. A.**

Citation/©- Yorulmaz, B. (2005). The Effects of Technology Support on Short and Long Term Student Achievement in the Culture of Religion and Knowledge of Ethics Courses. *Journal of Values Education- Turkey*. 3 (10), 111-116.

Abstract- In recent years, the use of technology has become more common in education and the results are promising. Research studies show that these new technologies are more productive and provide better retention than those of the traditional methods. Introduction of these technologies should make the subject matter –i.e., Culture of Religion and Knowledge of Ethic- much more interesting for the students involved as well as provide long term benefits of greater retention and the better understanding of subject being thought. Under these views, a practice appliance has been done in the primary school of H.M. Ekşioğlu in İstanbul. The results gathered from these studies strongly confirm these views.

Key words- Computer Aided Education, Religious education, Materials development.

* **Address for correspondence:** Bulgurlu Mah. Bağlar Cad. No: 13/2 Üsküdar/İstanbul-Turkey
E-Mail: bilal.yorulmaz@gmail.com